

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยในฐานะเป็นภาษาประจำชาติไทย ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์และมรดกที่สำคัญยิ่งของชาติ เป็นวัฒนธรรมอันล้ำค่า และอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ของชาติไทยที่สามารถสร้างความเข้มแข็งอันเดียวกันของคนในชาติ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่คนไทยทุกคนจะต้องรู้จักใช้ภาษาไทยในการพูดและการเขียนอย่างถูกต้อง เพื่อจะได้ใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรที่คนไทยทุกคนควรภาคภูมิใจ และช่วยกันอนุรักษ์ภาษาไทยให้ดำรงอยู่คู่กับความป็นเอกราชของชาติไทยสืบไป

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในส่วนที่เป็นความมุ่งหมาย และแนวนโยบายการศึกษา ได้ให้ความสำคัญของภาษาไทยสรุปได้ว่า รัฐพึงจัดการศึกษาให้ประชาชนชาวไทยทุกคนสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในการติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจกัน และคงสภาพการอ่านออก เขียนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535 หน้า 5-15) ด้วยเหตุนี้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดไว้ว่าภาษาไทยมีความสำคัญทั้งในฐานะเป็นภาษาประจำชาติ และเป็นวิชาในกลุ่มทักษะที่ใช้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ มุ่งให้นักเรียนได้พัฒนาทางภาษาไทยทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษาไทยสามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ เจตคติ ตลอดจนแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ เพิ่มเติม สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนภาษาไทย โดยมุ่งให้นักเรียนมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์พื้นฐานของการเรียนภาษาสามารถใช้ภาษาไทยติดต่อ สื่อสาร ทั้งการรับรู้ และการถ่ายทอดความรู้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความเข้าใจในภาษาไทยอย่างถูกต้อง สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม พัฒนาการอ่าน และการเขียนเพื่อช่วยในการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่างๆอย่างมีเหตุผล ตลอดจนมีเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทย ทั้งในด้านเป็นวัฒนธรรมไทย และเสริมสร้างความมั่งคั่งในชีวิต (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 7)

วิชาภาษาไทยจึงเป็นวิชาที่มีความสำคัญ และจำเป็นที่คนไทยต้องศึกษาให้ถูกต้อง เพื่อที่จะสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถติดต่อสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจ เป็นสื่อกลางในการสืบทอดวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอด อนุรักษ์และสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้เป็นมรดกสืบต่อกันมา การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าพูด อ่าน และเขียน ไม่ถูกต้อง ก็ไม่สามารถสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ ผลของการเจรจาต่อรองได้รับความสำเร็จยาก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ประภาสรี สีหอำไพ (2535 หน้า 19, 31) กล่าวว่า “ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสาร แสดงความรู้สึก นึกคิด ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน” นอกจากนั้นภาษาไทยยังมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอย่างแยกกันไม่ออก เพราะเป็นเครื่องสะท้อนวัฒนธรรมของสังคมทั้งในอดีต และปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จำเป็นที่คนไทยทุกคนต้องศึกษา และช่วยกันอนุรักษ์ภาษาไทยด้วยการฝึกฝนการใช้ภาษาไทยของตนเองให้ถูกต้อง การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องนั้นจำเป็นต้องรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาและหมั่นฝึก ฝนอย่างสม่ำเสมอ

ปัจจุบันการใช้ภาษาไทยมักเกิดปัญหาอยู่เสมอ(นพดล จันทร์เพ็ญ , 2534 , บทหน้า) โดยเฉพาะการสื่อสาร เพราะคนไทยมองข้ามความสำคัญของภาษาไทย โดยคิดว่าเป็นภาษาของตัวเองใช้สื่อสารพูดจากันตั้งแต่เล็ก ๆ แล้วไม่จำเป็นต้องศึกษา หรือให้ความสนใจเพิ่มเติมอีก นักเรียนและบุคคลทั่วไปบางกลุ่มมองข้ามการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องทั้งทางด้านการพูด และการเขียนรวมทั้งการใช้ถ้อยคำให้เหมาะสม ไม่ให้ความสำคัญของภาษาไทย และมักใช้ภาษาไทยตามผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคม หรือสื่อมวลชน บางครั้งทำให้ใช้ภาษาไทยผิดเพราะไม่รู้ หรือไม่เห็นความจำเป็น สังข์ทอง ศรีธเนศ (2537, หน้า 3) วิชาภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ดังนั้นการจัดกิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้วิชาภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนมาก ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วน

การเรียนการสอนทุกวิชาผู้เรียนจะต้องมีการสื่อสารด้วยการอ่านและการเขียนอยู่เสมอ ผู้เรียนจะเป็นผลสะท้อนกลับให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการสอนของครู แต่ในความเป็นจริงพบว่าผู้เรียนที่กำลังศึกษามักประสบกับปัญหาการอ่านและการเขียน คือไม่สามารถอ่านและเขียนได้ถูกต้อง การอ่านและการเขียนไม่ถูกต้องหรือไม่คล่องเป็นอุปสรรคทำให้การถ่ายทอดความคิดของตนเองไม่สัมฤทธิ์ผล ปัญหาการอ่านและการเขียนในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นปัญหาในระดับชั้นสูงต่อไป

จากการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนวัดเวฬุวัน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ 3 ปีการศึกษา คือ ปีการศึกษา 2539 - 2541 ปรากฏว่า วิชาทักษะภาษาไทยมีผลสัมฤทธิ์ ร้อยละ 66.78 , 67.35 และ 68.51 ตามลำดับ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ

ทั้งนี้เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยที่น่าพอใจ คือ ร้อยละ 75 และจากการประเมินผลกลุ่มทักษะภาษาไทยตามโครงการ การนิเทศ 100 % ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2540 ผลการประเมินทักษะด้านการอ่าน (อ่านออก) พบว่า มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาด้านการอ่าน คือ อ่านช้า ตลอดถึงอ่านช้ามาก ถึง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.53 และที่อ่านไม่ได้ถึง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.24 ส่วนผลการประเมินทักษะด้านการเขียน โดยเฉพาะการเขียนชื่อ และนามสกุล มีนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเขียน คือ เขียนไม่ถูกบ้าง ตลอดจนเขียนผิดเล็กน้อย จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 34.58 และเขียนชื่อพร้อมนามสกุลของบุคคลในครอบครัว ไม่ถูกต้องสูงมาก ถึงร้อยละ 84.47 จะเห็นว่าภาษาไทยถึงแม้จะเป็นภาษาประจำชาติ และเป็นวิชาพื้นฐานที่จะเรียนในวิชาอื่นก็ตาม แต่ยังมีนักเรียนที่มีปัญหาต้องได้รับการแก้ไขด้านการอ่านและการเขียนอยู่เป็นจำนวนมาก ผลสัมฤทธิ์ปีการศึกษา 2542 ของโรงเรียนวัดควนพูน ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย อยู่ในระดับ ร้อยละ 68.51 ยังต่ำกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนที่ตั้งไว้ที่ ร้อยละ 70 ผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยยังไม่เป็นที่พอใจ และพบว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่มีทักษะด้านการอ่านมากกว่าร้อยละ 80 มักจะไม่มีทักษะด้านการเขียนด้วย ปัญหาการอ่านและการเขียนคำผิดเป็นปัญหาที่สำคัญจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษา เพราะจะเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนอ่าน และเขียนคำไม่ได้ในชั้นสูงต่อไป รัชณี ศรีไพรวรรณ (2537) ได้กล่าวถึงปัญหาการอ่านและการเขียนคำในระดับชั้นเล็กๆไว้ว่า “การอ่านไม่ออก และเขียนไม่ได้ เพราะจำหลักเกณฑ์ในการสะกดคำต่างๆไม่ได้ ลักษณะคำที่อ่านและเขียนผิด ได้แก่ คำที่ใช้ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด คำที่มีอักษรนำ คำพ้องรูป คำที่มีเครื่องหมายประกอบเป็นต้น” ส่วนกรณีการ พวงเกษม (2535 หน้า 32-33) ได้สรุปปัญหาการอ่านและเขียนคำไม่ถูกว่า “มีหลายลักษณะ คือ วางสระและวรรณยุกต์ไม่ถูกที่ คำพ้องเสียง คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำที่มีตัวการันต์ คำควบกล้ำ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ และ คำที่มีอักษรย่อ ”

สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันนี้ ครูประถมศึกษาต้องสอนทุกวิชาในชั้นหนึ่งๆ ประกอบกับมีภาระงานอื่นๆที่สนับสนุนการสอนอีกมาก จึงทำให้ครูไม่มีเวลาแก่นักเรียนที่มีปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และจริงจัง โดยเฉพาะปัญหาด้านการอ่าน และการเขียนสะกดคำ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องได้รับการแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่เริ่มต้น เพราะถ้านักเรียนไม่ได้รับการแก้ไข ข้อบกพร่องอาจทำให้นักเรียนอ่านและเขียนผิดตลอดไป การแก้ไขข้อบกพร่องด้านการอ่าน และการเขียนคำนั้นนักเรียนจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนทักษะการอ่าน และการเขียนอย่างสม่ำเสมอ เพราะการฝึกจะช่วยเสริมสร้างทักษะการใช้ภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนให้มีการพัฒนาทักษะด้านการ

อ่าน และการเขียนดีขึ้นได้ การฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยให้กับนักเรียนโดยอาศัยเฉพาะแบบเรียน และแบบฝึกหัดของกรมวิชาการที่ให้น่าสนใจไม่เพียงพอ นักเรียนควรได้เรียนจากแบบฝึกหัดที่มีรูปแบบหลากหลายหลังจากเรียนเนื้อหาไปแล้ว แบบฝึกหัดถือว่าเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระ การสอนของครูผู้สอนได้มาก จากประสบการณ์การสอนวิชาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทำให้ทราบปัญหาที่ทำให้นักเรียน ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ด้านการอ่านและการเขียนที่กำหนดไว้ เป็นเพราะว่า นักเรียนขาดสื่อที่เหมาะสมในการฝึกทักษะ นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย เพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่ยาก น่าเบื่อ เข้าใจได้ยาก ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ครูไม่มีนวัตกรรม ที่เหมาะสมในการฝึกทักษะที่ใช้ฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น

การแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนคำอาจทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่ผู้ศึกษาสนใจและ คิดว่าสามารถแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนคำได้ คือ การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ เพราะ แบบฝึกเสริมทักษะจะช่วยให้นักเรียน ได้ฝึกฝนทักษะการอ่านและการเขียนคำได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ จึงต้องอาศัยการฝึกฝน การฝึกซ้ำทำซ้ำอยู่เสมอ จนเกิดทักษะ จึงจะเรียนรู้ได้ดี นอกจากนี้แบบฝึกเสริมทักษะยังสามารถเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังบท เรียนได้ ช่วยทำให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาต่างๆของ นักเรียนได้ชัดเจน ทำให้นักเรียนสนใจทบทวน และไม่เบื่อ นอกจากนี้ยังเป็นการแบ่งเบาภาระ การสอนของครูได้ ประกอบกับเนื้อหาและคำยากในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน และการเขียนคำจะสามารถช่วยแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนคำได้ถูกต้องมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อสร้างและใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการ เขียนคำในวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนวัดเวฬุวัน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 120 คน

2. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา เป็นคำยากในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 และ 2 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 100 คำ ซึ่งประกอบด้วย 5 เรื่อง ดังนี้

1. คำควบกล้ำ
2. คำที่มีอักษรนำ
3. คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด
4. คำพ้อง
5. คำที่ประวิสรรชนีย์ และไม่ประวิสรรชนีย์

ตัวแปร

ตัวแปรต้น : แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำ ในวิชาภาษาไทย ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น

ตัวแปรตาม : ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนคำในวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดเวฬุวัน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำ หมายถึง แบบฝึกที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากคำที่นักเรียนมีปัญหาในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุด พื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อใช้ฝึกการอ่านและการเขียนคำ ได้แก่ คำควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำ คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำพ้อง และคำที่ประวิสรรชนีย์และไม่ประวิสรรชนีย์ เป็นแบบฝึกที่มีกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น มีรูปภาพประกอบ เกม ปริศนาคำทาย จับคู่คำต่อคำคล้องจอง หาคำสุภาษิต ต่อคำให้สมบูรณ์ เขียนคำจากภาพที่กำหนดให้ จับคู่คำกับความหมาย แข่งขันอ่านบทละคร วาดภาพและเขียนเรื่องตามจินตนาการ ระบายสีรูปภาพ และนำคำที่กำหนดให้มาเขียนเป็นเรื่องราว

ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับที่แบบฝึกเสริมทักษะสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและเขียนคำของนักเรียนหลังจากที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะแล้วสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพไว้เท่ากับ 80/80

80 ตัวแรก (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบฝึกเสริมทักษะได้ร้อยละ 80

80 ตัวหลัง (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทั้งหมดทำได้จากแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 80

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนวัดเวฬุวัน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำ ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนคำ ในวิชาภาษาไทย ในระดับชั้นอื่น ต่อไป
3. เป็นเครื่องมือในการสอนซ่อมเสริมการอ่านและการเขียนคำ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4